

03. ročník matematické olympiády

I. K průběhu III. ročníku matematické olympiády

In: Rudolf Zelinka (editor): 03. ročník matematické olympiády. Zpráva o řešení úloh ze soutěže konané ve školním roce 1953-1954. (Czech). Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1955. pp. 3–8.

Terms of use:

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/404434>

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

I. K PRŮBĚHU III. ROČNÍKU MATEMATICKÉ OLYMPIADY

1. Ve školním roce 1953/54 se konala na našich školách všeobecně vzdělávacích i odborných již po třetí soutěž, matematická olympiada. Tentokrát byla na rozdíl od předcházejících let organizována ve čtyřech kategoriích A, B, C, D. V kategorii A soutěžili žáci 11. roč. všeobecně vzdělávacích škol a žáci 3. a 4. roč. výběrových odborných škol. V kategorii B soutěžili žáci 10. roč. všeobecně vzdělávacích a 2. roč. odborných škol. V kategorii C soutěžili žáci 9. roč. všeobecně vzdělávacích a 1. roč. odborných škol. V kategorii D soutěžili žáci 8. roč. a jednoletých učebních kursů všeobecně vzdělávacích škol.

Novinkou tohoto ročníku byla kategorie D, která se týká žáků s povinnou školní docházkou. Ministerstvo školství má mimořádný zájem na zvýšení úrovně vyučovacích výsledků v matematice i na škole 2. st., a proto byla letos pokusně zavedena kategorie D. Výsledky pokusu svědčí o tom, že o soutěž měli velký zájem jak žáci osmých ročníků (a JUK), tak i jejich učitelé, a lze říci, že soutěž v této kategorii dobře zakotvila. V kategorii D se soutěže účastnilo na 7 600 žáků, kteří vypracovali na 90 000 řešení zadaných úloh.

2. Soutěž pořádalo ministerstvo školství ve spolupráci s Matematickým ústavem Československé akademie věd (MÚČSAV) a s Československým svazem mládeže (ČSM). Soutěž řídil Ústřední výbor matematické olympiady (ÚVMO) spolu s krajskými a okresními výbory matematické olympiady (KVMO, OVMO).

ÚVMO (adresa: Praha II, Žitná 25, tel. 241193) byl sestaven takto:

Předseda: Akademik *Josef Novák*.

Místopředsedové: Akademik *Juraj Hronec*, profesor přírodovědecké fakulty Slovenské university v Bratislavě.

Dr *Karel Koutský*, profesor přírodovědecké fakulty university v Brně.

Jednatel: *Rudolf Zelinka*, vědecký pracovník MÚČSAV v Praze.

Členové: *Josef Čejna*, tajemník Ústředního výboru ČSM,
Anton Dubec, odb. asistent vysoké pedagogické školy v Bratislavě,

doc. dr *Karel Havlíček* z matematicko-fyzikální fakulty Karlovy university v Praze,

doc. *Josef Holubář*, vědecký pracovník MÚČSAV v Praze,
František Hradecký, odborný asistent vysoké pedagogické školy v Praze,

doc. dr *Karel Hruša* z vysoké školy pedagogické v Praze,

Miloš Jelínek, ústřední inspektor ministerstva školství,

Josef Krchňavý, učitel jedenáctileté střední školy v Košicích,

dr *Milan Kolibiar*, odborný asistent přírodovědecké fakulty Slovenské university v Bratislavě,

Karel Rakušan, odborný asistent vyšší pedagogické školy v Praze,

Anna Rakušanová, učitelka fakultní školy v Praze,

Vítězoslav Repáš, referent povereníctva školstva v Bratislavě,

Rudolf Tomica, profesor jedenáctileté střední školy v Brně.

Předsedy krajských výborů matematické olympiady byli:
dr *Milan Kolibiar*, odborný asistent přírodovědecké fakulty Slovenské university v Bratislavě (kraje Bratislavský a Nitrianský),

Josef Holčík, ředitel pedagogické školy v Brně (kraj Brněnský),

František Vacka, krajský školní inspektor v Českých Budějovicích (kraj Budějovický),

Josef Mencl, profesor pedagogické školy v Hradci Králové (kraj Hradecký),

Josef Svoboda, profesor jedenáctileté střední školy v Jihlavě (kraj Jihlavský),

Otakar Černý, profesor jedenáctileté střední školy v Gottwaldově XI-Otrokovicích (kraj Gottwaldovský),
František Jenšík, krajský školní inspektor v Karlových Varech (kraj Karlovarský),
dr *Ján Jakubík*, odborný asistent strojní fakulty Vysoké školy technické v Košicích (kraj Košický a Prešovský),
Zdeněk Kalousek, profesor pedagogické školy v Liberci (kraj Liberecký),
dr *Josef Široký*, odborný asistent vysoké školy pedagogické v Olomouci (kraj Olomoucký),
Josef Andrys, profesor jedenáctileté střední školy v Ostravě-Vítkovicích (kraj Ostravský),
dr *Josef Honzák*, profesor jedenáctileté střední školy v Pardubicích (kraj Pardubický),
Stanislav Koppelent, profesor pedagogické školy v Plzni (kraj Plzeňský),
dr *Josef Korous*, odborný asistent vysoké železniční školy v Praze (kraj Praha-město),
Ema Kasková, profesorka jedenáctileté střední školy v Brandýse nad Labem (kraj Praha-venkov),
Josef Porcal, profesor pedagogické školy v Teplicích Lázních (kraj Ústecký),
dr *Cyril Palaj*, profesor vysoké lesní a dřevařské školy ve Zvolenu (kraj Žilinský a Banskobystrický).

3. Soutěž probíhala v kategoriích B, C, D ve dvou a v kategorii A ve třech kolech.

Soutěž I. kola, která měla studijní ráz, probíhala od 15. října 1953 do konce února 1954. Úspěšný řešitel I. kola musil rozřešit dobře alespoň 9 ze šestnácti zadaných úloh. O propagaci soutěže a o pomoc žákům na škole v průběhu I. kola pečovali školní referenti matematické olympiady z řad učitelů matematiky.

Úspěšní řešitelé I. kola postoupili do II. kola soutěže, které bylo pro kategorie B, C, D závěrečné; úspěšní řešitelé II. kola v kategorii A postoupili do III. kola soutěže. Úspěšným ře-

šitelem II. nebo III. kola je žák, který během čtyř hodin rozřešil ze čtyř zadaných úloh nejméně dvě s klasifikací alespoň „dobrou“.

Soutěž II. kola se konala v neděli 11. dubna 1953, a to pro kategorie A, B, C v sídlech příslušných KVMO a pro kategorii D v sídlech příslušných OVMO. Při této příležitosti uspořádaly výbory matematické olympiady za účasti školské veřejnosti besedy s účastníky II. kola, které měly ráz odborný a informativní; zvláště byly podány informace o studiu na vysokých školách a o vhodné literatuře pro studium matematiky. Školská oddělení národních výborů spolu s příslušnými výbory ČSM se staraly o pedagogický dozor a umožnily soutěžícím návštěvu kulturních podniků.

4. Soutěž III. kola se konala dne 8. května 1954 dopoledne v matematickém ústavu matematicko-fyzikální fakulty Karlovy university v Praze II, Ke Karlovu 3, za účasti 71 soutěžících. Po soutěži o 15. hodině se ve velké posluchárně konala beseda s účastníky soutěže za přítomnosti široké veřejnosti vědecké, vysokoškolské a školské.

Slavnostní besedu řídil předseda ÚVMO, akademik Josef Novák, který uvítal přítomné, zhodnotil letošní III. ročník matematické olympiady, poděkoval všem spolupracovníkům, zvláště referentům na školách a členům výborů v okresech a krajích, jakož i účastníkům soutěže za jejich vytrvalou práci.

Potom promluvil k přítomným akademik Eduard Čech, který ve svém obsáhlém projevu účastníkům soutěže vysvětlil význam studia matematiky, seznámil je s úkoly matematiky v socialistické společnosti a ukázal jakého mohutného rozmachu dosáhla matematika v Sovětském svazu. Zvláště pak podtrhl, jak velkou pozornost věnují sovětské vědecké pracovníky mládeži a informoval účastníky soutěže o sovětské matematické literatuře, určené žákům středních škol. Na závěr ocenil úsilí ministra školství s. Lad. Šolla, který se snaží, aby vědecké pracovníky v matematice přispěli svým dílem při řešení otázek studia na středních a vysokých školách, zvláště technických.

Poté pozdravil účastníky besedy jménem I. sekce Česko-

slovenské akademie věd její předseda, akademik Vojtěch Jarník. Poukázal na vzájemné souvislosti jednotlivých vědních oborů a osvětlil, jak svým dílem matematika přispívá ke zvýšení hmotné a kulturní úrovně pracujících. Připomenul, že zvláště ti z účastníků soutěže, kteří budou studovat technické obory, se musí stále k matematice vracet, aby se naše výroba nezměnila v pouhou rutinu, ale aby se vědeckým výzkumem stále zlepšovala. Stejně pak zase ti z účastníků soutěže, kteří se věnují studiu matematiky, nesmějí zapomínat na to, že matematika je jedním z významných prostředků k přetváření světa.

Zástupce Ústředního výboru ČSM tajemník s. Vladimír Meisner ve svém projevu zdůraznil, jaké je poslání uvědomělého svazáka v našem průmyslu a zemědělství a jakým přínosem je pro výchovu mladých kádrů účast mládeže v matematické olympiádě.

Kolem 17. hodiny se na besedu dostavil ministr školství s. Lad. Štoll a jeho I. náměstek dr Frant. Kahuda. Na popud s. Štolla se rozvinula diskuse, které se vedle účastníků letošní soutěže účastnili zvláště posluchači vysokých škol. Diskutovalo se na př. o zavedení základů integrálního a diferenciálního počtu na střední školu, dále o významu studia deskriptivní geometrie na střední škole a pod. Do diskuse zasáhli vedle s. L. Štolla a s. dr Fr. Kahudy zvláště akademici Čech a Kořínek. Akademik Kořínek konstatoval, že otázka zavedení diferenciálního a integrálního počtu na střední školu je rozřešena nynějšími osnovami; je to látka, která svým charakterem patří na vysokou školu a střední školu jí nelze zatěžovat.

Akademik Čech podotkl, že zvláště vysoké školy technické se musí zamyslet nad náplní přednášek, zvláště pokud jde o počáteční studium matematiky a fyziky na těchto školách, kde často chybí řádná koordinace; přitom upozornil, že naše vysoké školy potřebují nezbytně vlastní učebnice. Při řešení těchto otázek se můžeme značně opřít o zkušenosti sovětské.

V závěru besedy krátce promluvil s. Lad. Štoll, který blahořál přítomným olympionikům a zdůraznil, že všechny problémy, o nichž se diskutovalo, ministerstvo školství bude

pozorně sledovat a řešit. Při zhodnocení nového školského zákona upozornil na to, že naše všeobecně vzdělávací škola se v budoucnu stane povinnou pro všechnu mládež do 17 let. Otázka polytechnisace vzdělání (a s tím souvisící vyučování deskriptivní geometrii) bude zevrubně studována; při tom má vyučování matematice své důležité poslání. Dále je třeba zdůrazňovat, že matematika je věda, která je přístupná všem lidem. Svůj projev zakončil s. L. Štoll těmito slovy: „Prosím, abyste svými schopnostmi pomáhali rozvíjet a šířit techniku, která je nutnou podmínkou při výstavbě socialismu, a abyste udělali matematiku majetkem všeho pracujícího lidu a šířili lásku k matematice. Přeji vám hodně úspěchu v další práci“.

Na závěr besedy poděkoval akademik Josef Novák s. Lad. Štollovi za jeho účast na besedě i za jeho projev. Dále zhodnotil práci všech složek, které umožnily příznivý průběh III. ročníku matematické olympiady. Poděkoval ministerstvu školství za hmotné zajištění soutěže a Matematickému ústavu ČSAV za odbornou pomoc a poznovu učitelům matematiky na našich školách a členům výborů matematické olympiady. Zvláštní dík adresoval také školským oddělením národních výborů, zvláště Ústřednímu národnímu výboru v Praze, za který s. dr. Ludmila Městková vzorně plnila úkoly hostitelské a organizační.

II. ZPRÁVA O VÝSLEDČÍCH JEDNOTLIVÝCH KOL SOUTĚŽE

A. Soutěž I. kola.

Z tabulky č. 1 je patrné, že v letošním ročníku byly kategorie A, B, C mnohem rovnoměrněji zastoupeny, než tomu bylo v ročnících předchozích. Značnou účast měly kraje slovenské a kraj Ostravský, který spolu s Brněnským vykázal pěkné výsledky. Účast dívek se v jednotlivých kategoriích pohybovala mezi 25 % až 35 % z celkového počtu účastníků. Poměrně slabá je stále účast odborných škol; přesto však mezi úspěšnými účastníky III. kola kategorie A je pět žáků průmyslových škol.